

การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการการศึกษาของสถานศึกษา

The Integration of the Sappurisadhamma in Educational Administration of Schools

พระมหาประยุทธิ์ ปยุตโต (ยาวิชัย),

พระครูศรีสุธรรมนิวิฐ และ วรกฤต เกื่อนช้าง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

Phramahaprayut Payutto (Yawichai),

Phrakhrusrisuthamniwit and Worrakrit Thuanchang

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhonsawan Campus, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Prayut1990_@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิชาการเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมในการบริหารจัดการการศึกษาในสถานศึกษาผลการวิเคราะห์พบว่า การบูรณาการหลักสัปปุริสธรรม 7 ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาหรือในการบริหารภารกิจของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน คือ การบริหารวิชาการการบริหารงบประมาณการบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป การนำหลักสัปปุริสธรรมมาบูรณาการกับการบริหารการจัดการศึกษาในสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน จะส่งผลให้บุคคลไปสู่ความมีคุณค่าอย่างแท้จริง เป็นคนสมบูรณ์แบบเป็นคนดีแท้ เป็นบุคคลที่น่าคบหาสมาคมด้วยเป็นอย่างยิ่ง นำพาประโยชน์มาให้ทั้งแก่ตนเองและสังคมโดยรวมสามารถนำหมู่ชน สังคม และประเทศชาติไปสู่ความสันติสุขและความเจริญก้าวหน้าตลอดไป

คำสำคัญ: หลักสัปปุริสธรรม; การบูรณาการ; การจัดการศึกษา; สถานศึกษา

Abstracts

The objective of this journal was to study the integration of the Sappurisadhamma (virtue of the righteous) in the educational administration of the schools. The result of the analysis found that the integration of the Sappurisadhamma in the educational administration of the schools in 4 aspects: the academic administration, the budgeting administration, the personnel administration and the general administration would make the people to the perfect people, make the advantages to themselves and the society, and lead the people, the society and the nation to the peace and the progress.

Keywords: Sappurisadhamma; Integration; Educational Administration; School

บทนำ

การบริหารเป็นศาสตร์ที่มีองค์ประกอบของความรู้ หลักการและกฎเกณฑ์ที่นำมาจากศาสตร์สาขาวิชาต่างๆ เพื่อไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาความรู้เกี่ยวกับการบริหารแล้วนำไปสู่การปฏิบัติจริง การบริหาร (Administration) เป็นการบริหารงานภาครัฐ ส่วนการจัดการ (Management) เป็นบริหารงานขององค์กรแห่งใดแห่งหนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งเมื่อศึกษาข้อมูลแล้วการบริหารจัดการเป็นทั้งศิลป์ (Art) ที่ทักษะและความรู้ที่แต่ละคนได้พัฒนาขึ้นเพื่อให้บรรลุจุดหมายจุดใดจุดหมายหนึ่ง โดยทักษะความรู้ที่พัฒนาขึ้นมาอาจเกิดจากการฝึกฝนหรือการทำงานร่วมกับบุคคลอื่นที่มีความชำนาญ หรือได้รับการพัฒนาทักษะทางการบริหารมาเป็นอย่างดี (วิโรจน์ สารรัตน์, 2553 : 3) ในการบริหารจัดการเชิงพุทธมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อองค์การทุกหน่วยงาน ด้วยเหตุที่ว่าสังคมปัจจุบันตกอยู่ภายในอำนาจเงินตรา โดยเฉพาะกลุ่มชนชั้นนำ นักการเมือง นักธุรกิจ แม้แต่พระสงฆ์องค์เจ้า ยังเชื่ออำนาจวัตถุนิยม เมื่อเป็นเช่นนั้น ส่งผลให้เกิดคู่แข่งกันเพื่อเอาชนะ สำหรับการบริหารเชิงพุทธเน้นการแสวงหาตามหลักมัชฌิมาปฏิปทา เป็นแนวทางให้สังคมเกิดความพอเพียง เป็นพื้นฐานแห่งความสันติสุข (สุลักษณ์ ศิวรักษ์, 2553 : 23) ปัญหาความวุ่นวายในสังคมไทยที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบัน เป็นผลมาจากการยึดมั่นถือมั่นในอัตตารัตนัตถิยาเกินไป นอกจากนั้นแล้ว แนวทางการบริหารจัดการเชิงพุทธได้รับความคาดหวังว่า เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาความสับสนวุ่นวายของสังคมได้ สอดคล้องกับคำกล่าวที่ว่าสังคมไทยได้พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ ดังนั้น หลักธรรมคำสอนของพระพุทธศาสนาจึงมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิต การทำมาหากิน ค่านิยมและพิธีกรรม ตลอดจนการศึกษาเรียนรู้ศิลปวัฒนธรรมมาโดยตลอด (กมล ฉายะวัฒนะ, 2554 : 14) ดังนั้นการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษาจึงเป็นการจัดแผนยุทธศาสตร์เพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุตามเป้าหมายอย่างแท้จริง โดยอาศัยปัจจัย ได้แก่ คน เงิน วัสดุสิ่งของ และการจัดการ การนำหลักสัปปุริสธรรมมาบูรณาการในการการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างความสัมพันธ์ในการบริหารงานของผู้บริหารต่อบุคลากรในองค์กรให้เกิดประสิทธิผลสำเร็จได้อย่างดีมีคุณภาพ

หลักสัปปุริสธรรม

หลักสัปปุริสธรรม 7 เป็นหลักธรรมของคนดีคือผู้ประพฤติปฏิบัติชอบจะก่อให้เกิดผลสำเร็จ พระพุทธเจ้าทรงตรัสถึงอัมมัญญสูตรว่า (องค.สตตก. (ไทย) 23/68/146) ภิกษุทั้งหลาย ภิกษุประกอบด้วยธรรมนี้ เป็นผู้ควรแก่ของที่เขานำมาถวาย ฯลฯ เป็นเนื่อบานบุญอันยอดเยี่ยมของโลก สัปปุริสธรรมได้แก่อะไรบ้าง กล่าวคือภิกษุในธรรมวินัยนี้ คือ อัมมัญญ อตถัญญ อตตัญญ มัตตัญญ กาลัญญ ปริสสัญญ และปุคคลัญญ พระพุทธเจ้าได้ตรัสถึงอัมมัญญบุคคล หมายถึงผู้รู้ธรรม เป็นคุณสมบัติประการที่ 1 ในคุณสมบัติ 7 ประการของภิกษุ ภิกษุผู้ประกอบด้วยธรรม 7 ประการ ย่อมเป็นผู้ควรของการคำนับ นับถือ ยกย่องของบุคคลทั้งหลาย ถือเป็นผู้มีคุณค่าอย่างแท้จริงของมนุษยชาติ คุณสมบัติ

1) ธัมมัญญ หมายถึงเป็นผู้รู้ธรรมอันเป็นคำสอนที่สำคัญ คือ สุตตะ เคยยะ เวยยาकरणะ คาถา อุทาน อิติวุตตกะ ชาดก อัฏฐกธรรม เวทลละ

2) อัตถัญญ หมายถึงเป็นผู้รู้ความหมายแห่งภาษิต กล่าวคือเป็นผู้รู้จักมุ่งหมายและรู้จักผล ผลที่เกิดจากการกระทำมีประโยชน์และตรงตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

3) อุตตัญญ หมายถึงเป็นผู้รู้จักตน มีศรัทธา ศีล สุตตะ จาคะ ปัญญา และปฏิภาณเท่าใด

4) มัตตัญญ หมายถึงเป็นผู้รู้ประมาณในการรับปัจจัยกล่าวคือเป็นผู้รู้จักความพอดี ตามหลักแห่งมัชฌิมาปฏิปทาและหลักสันโดษ

5) กาลัญญ หมายถึงเป็นผู้รู้จักเวลาอันเหมาะสมที่จะประกอบกิจการงานต่างๆ อย่างถูกต้อง

6) ปริสสัญญ หมายถึงเป็นผู้รู้จักวิธีการเข้าหาประชุมชน กล่าวคือเป็นผู้รู้จักชุมชนหรือสังคมอย่างถูกต้อง และเข้าใจถึงวิธีการปฏิบัติอย่างถูกต้องในชุมชน

7) บุคคลัญญ หมายถึงการรู้บุคคล รู้ประเภทของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้อง ควรจะปฏิบัติต่อเขาได้ถูกต้อง ผู้นำที่ดีย่อมต้องรู้บุคคล รู้ประเภทของบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดี เพื่อให้สามารถเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงาน เพื่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน ตลอดจนสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับหมู่คณะและองค์กรได้ตามเป้าหมาย

หลักสัปปุริสธรรม 7 หรือธรรมของสัตบุรุษ หมายถึง ธรรมที่จะทำให้บุคคลให้เป็นคนดี และเพราะธรรมนั้นสัตบุรุษทั้งหลายได้ประพาสสืบต่อกันมา จึงเรียกว่า ธรรมของสัตบุรุษ คำว่า สัตบุรุษที่ใช้ในภาษาบาลีมีใช้ 2 ศัพท์ คือ สปปุริส และ สนต สมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้ทรงวิเคราะห์ศัพท์ว่า สปปุริส ว่า สนโต ปุริโส สปปุริโส แปลว่า บุรุษผู้สงบแล้ว ชื่อว่าสัตบุรุษสาระสำคัญของหลักสัปปุริสธรรม (พระภิกษุวฑฒโน (บุตรสวัสดิ์), 2551 : 76-88) ดังนี้

1) ธัมมัญญตา คือรู้จักเหตุรู้หลักการรู้งานรู้หน้าที่รู้กติกาที่มีความเกี่ยวข้องในการดำเนินงาน กล่าวคือผู้นำนั้นจะต้องรู้จักเหตุรู้หลักการรู้กฎกติกาเหล่านี้ให้ชัดเจนเพื่อที่จะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานให้บรรลุถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวว่าธัมมัญญตา หมายถึงการรู้ธรรมดังความที่ปรากฏในธัมมัญญสูตรว่าภิกษุที่เป็นผู้รู้เหตุรู้เรื่องนวัคสัตถุศาสน์คือคำสั่งสอนพระศาสดาอันเป็นศาสนธรรมมีองค์ประกอบอยู่ 9 ประการหรือที่เรียกว่ารู้ธรรมคำสั่งสอนในพระไตรปิฎก คือหลักปรีชาธรรมนั้นเองซึ่งได้แก่การรู้เรื่องของพระสูตรพระวินัยและพระอภิธรรมเป็นต้นอันเป็นเหตุแห่งความเจริญในการปฏิบัติเพื่อบรรลุจุดหมายสูงสุดของการศึกษาพระธรรมวินัยภิกษุรูปใดมีความรอบรู้ในหลักธรรมคำสั่งสอนดังกล่าวมาแล้วนี้ภิกษุนั้นชื่อว่าเป็นผู้รู้จักธรรมหรือเหตุแห่งความเจริญหลักธรรมอันเป็นคำสั่งสอนที่สำคัญคือนวัคสัตถุศาสน์ 9 ประการ (อง.สตุตท. (ไทย) 23/68/143-146) ได้แก่

- 1) สุตตะคือพระสูตรต่างๆ
- 2) เคยยะคือพระสูตรที่ประกอบด้วยคาถา
- 3) เวยยาकरणะคือพระอภิธรรมทั้งหมด
- 4) คาถาคือพระธรรมบทเถรคาถาเถรีคาถา
- 5) อุทานคือพระสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงเปล่งอุทานด้วยความโสมนัส
- 6) อิติวุตตะกะคือพระสูตรที่ขึ้นต้นด้วยคำว่า “สมจริงดังคำที่พระองค์ตรัสไว้”
- 7) ชาดกคือพระสูตรที่แสดงเรื่องในอดีตชาติของพระพุทธเจ้า
- 8) อัปภูตธรรมคือพระสูตรที่ประกอบด้วยปาฏิหาริย์
- 9) เวทลลสะคือพระสูตรที่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลายถามแล้วได้รับความรู้และถามยิ่งๆขึ้นไปเป็น

ต้น

2) อัตถัญญุตาคือ รู้จุดหมายรู้ความมุ่งหมายและรู้จักผลกล่าวคือผู้นำที่ดีจะต้องรู้จักจุดหมายหรือเป้าหมายของหลักการที่ตนปฏิบัติเข้าใจวัตถุประสงค์องค์รวมว่าจะไปทางไหนเพื่อประโยชน์อะไรเพื่อให้สามารถดำเนินการไปได้อย่างถูกต้องตามเป้าหมายนั้นพระพุทธศาสนาได้กล่าวว่าอรรถัญญุตาคือความเป็นผู้รู้หรือรู้จักจุดหมายรู้ประโยชน์

3) อัตตัญญุตาคือ รู้ตนรู้ว่าตนเองมีคุณสมบัติมีความสามารถอย่างไรและต้องรู้จักพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอผู้นำที่ดีนั้นจะต้องสำรวจตนเองอยู่เสมอว่าตนเองมีจุดอ่อนจุดแข็งอะไรแล้วดำเนินการปรับปรุงจุดอ่อนของตนในขณะเดียวกันก็พัฒนาจุดแข็งของตนให้ดีขึ้นเรียกว่าผู้นำที่ดีควรมีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อให้สามารถเข้าใจถึงเปลี่ยนแปลงแห่งโลกอย่างแท้จริงเพื่อให้สามารถนำพามวลชนและองค์กรไปสู่จุดหมายได้ตามเป้าหมายที่วางไว้พระพุทธศาสนาได้กล่าวว่าอัตตัญญุตาคือหมายถึงการรู้จักตนเกี่ยวกับศรัทธาศีลจาคะสุตะปัญญาเป็นต้น

4) มัตตัญญุตาคือ รู้จักประมาณรู้จักความพอดีกล่าวคือต้องรู้จักขอบเขตความพอเหมาะในการทำงานในเรื่องต่างๆดังนั้นผู้นำที่ดีนั้นจะต้องรู้จักความพอเหมาะพอควรในการที่จะทำกิจการทุกอย่างให้ลุล่วงไปด้วยดีตามเป้าหมายที่วางไว้ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวว่ามัตตัญญุตาคือหมายถึงรู้ประมาณในการรับปัจจัย

4

5) กาลัญญุตาคือ รู้จักเวลารู้จักเวลาที่ควรประกอบกิจการงานต่างๆหรือทำงานให้ทันกับเวลาเหมาะกับเวลาและรู้คุณค่าของเวลาผู้นำที่ประสบความสำเร็จนั้นจะต้องเป็นผู้รู้จักการบริหารเวลาหรือวางแผนให้เหมาะสมกับเวลาอย่างถูกต้องในทางพระพุทธศาสนากล่าวถึงกาลัญญุตาวีว่าการรู้จักแนวปฏิบัติอันเหมาะสมกับกาลเทศะ

6) ปริสัญญุตาคือผู้ชุมชนรู้สังคมตั้งแต่ในขอบเขตที่กว้างขวางจากสังคมโลกสังคมประเทศชาติว่าอยู่ในสถานการณ์อย่างไรมีปัญหายังไรจะสามารถเข้าใจความต้องการของสังคมนั้นได้ถูกต้องหรือแก้ไขปัญหามาได้ตรงจุดนอกจากนี้ยังต้องรู้เข้าใจระเบียบกฎเกณฑ์วัฒนธรรมประเพณีของสังคมนั้นๆ ได้อย่างถูกต้องเพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมนั้นได้อย่างเหมาะสมดังนั้นผู้นำที่ดีจะต้องรู้เข้าใจสังคมอย่างถูกต้องเพื่อให้สามารถเข้าใจถึงสถานการณ์ต่างๆ ของสังคมนั้นๆ ได้อย่างถูกต้องจะสามารถนำความสงบสุขสันติสุขความก้าวหน้ามาสู่มวลชนหมู่คณะและสังคมได้ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวปริสัญญุตามาหมายถึงการรู้จักบริษัทและแนวปฏิบัติของบริษัท

7) บุคคลปรัปริญุตาคือการรู้บุคคลรู้ประเภทของบุคคลที่จะต้องเกี่ยวข้องกับตัวรู้ว่าควรจะทำปฏิบัติต่อเขาได้ถูกต้องเหมาะสมและได้ผลอย่างไรดังนั้นผู้นำที่ดีย่อมต้องรู้บุคคลรู้ประเภทของบุคคลที่เกี่ยวข้องเป็นอย่างดีเพื่อให้สามารถเลือกใช้คนให้เหมาะสมกับงานในการบริหารงานทุกๆ ด้านเพื่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคนตลอดจนสามารถสร้างความเจริญก้าวหน้าให้กับหมู่คณะและองค์กรได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ในทางพระพุทธศาสนาได้กล่าวถึงบุคคลปรัปริญุตาคือการรู้บุคคลและลักษณะความต้องการของบุคคล

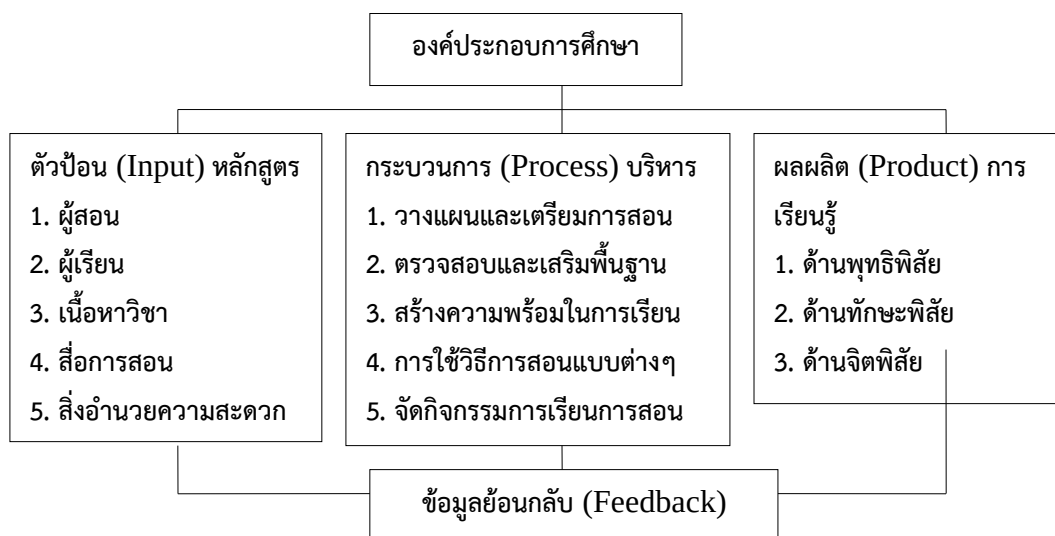
สรุปได้ว่า หลักสัปปุริสธรรม คุณธรรมที่สำคัญสำหรับสัปปุริสชน หรือ คนดีและเป็นคุณธรรมสำคัญของผู้นำที่สมบูรณ์แบบด้วย คุณธรรมทั้ง 7 ประการ คือ อัมมัญญตา ผู้รู้จักเหตุอัตถัญญตา ผู้รู้จักผล อัตถัญญตา ผู้รู้จักตนมัตถัญญตา ผู้รู้จักประมาณกาลัญญตา ผู้รู้จักกาลเวลาปริสัญญุตตา ผู้รู้จักชุมชน และบุคคลัญญตา ผู้รู้จักบุคคล หลักทั้ง 7 นี้ย่อมนำบุคคลนั้นไปสู่ความมีคุณค่าอย่างแท้จริง เรียกได้ว่าเป็นคนสมบูรณ์แบบเป็นคนดีแท้ เป็นบุคคลที่น่าคบหาสมาคมด้วยเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งการกระทำหรือพฤติกรรมของเขา มีความเหมาะสมถูกต้องปราศจากความผิดพลาด นำพาประโยชน์มาให้ทั้งแก่ตนเองและสังคมโดยรวม สามารถนำหมู่ชนสังคม และประเทศชาติไปสู่ความสันติสุขและความเจริญก้าวหน้าตลอดไป

การจัดการศึกษาในสถานศึกษา

การเรียนการสอน คือการใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ของครูผู้สอน ในการถ่ายทอดความรู้ควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมอื่นๆ เช่น การจัดสิ่งแวดล้อม การจัดสถานการณ์ สภาพการณ์ หรือกิจกรรม เพื่อช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา รวมทั้งความสามารถด้านอื่นๆ ที่สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ องค์ประกอบการสอนประกอบด้วยเนื้อหาวิชา ทักษะกระบวนการ และการประเมินผล ซึ่งมีองค์ประกอบย่อย ได้แก่ การเตรียมการสอน วัตถุประสงค์ของวิชา เอกสารประกอบการสอน ความสามารถในการสอน การจัดกิจกรรมการสอน การใช้สื่อการสอน และการประเมินผล การสอน นอกจากนั้น การสอนจะดำเนินไปด้วยดีโดยคำนึงถึงองค์ประกอบการจัดการเรียนการสอนอย่างมี

ระบบดังนี้ ตัวป้อน คือหลักสูตร ผู้เรียน ผู้สอน เนื้อหาวิชา สื่อการสอน สิ่งอำนวยความสะดวกเป็นต้น กระบวนการ หมายถึงกระบวนการจัดการสอนเป็นการวางแผนและการเตรียมการสอน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและการประเมินผลการสอน ผลผลิต เป็นผลสมบูรณ์ของผู้เรียนจากการวัดและประเมินผล การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปทางที่ปรารถนาของผู้เรียน เป็นไปตามความคาดหวังของหลักสูตร ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 54)

การเรียนการสอนเป็นการให้บุคคลได้รับความรู้ ได้ใช้ประโยชน์จากโอกาสที่ได้มีความสัมพันธ์กันระหว่างครูผู้สอนกับผู้เรียน รวมทั้งเพื่อเป็นแหล่งของข้อมูลให้กับผู้เรียน ซึ่งให้เห็นถึงประสบการณ์ที่ได้รับ เพื่อให้ผู้ที่เข้ารับการศึกษามีโอกาสรับประสบการณ์นั้น เพื่อให้บุคคลที่อยู่ในวัยเดียวกันหรือต่างกัน ได้มีโอกาสที่จะแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ เพื่อให้บุคคลที่อยู่ในวัยเดียวกันหรือต่างกัน ได้มีโอกาสที่จะเรียนร่วมกัน เพื่อให้บุคคลแต่ละคนหรือกลุ่มได้ใช้เวลา วัสดุอุปกรณ์อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนหรือกลุ่มได้ตีความหมายและประเมินผลร่วมกัน เพื่อช่วยให้บุคคลแต่ละคนได้เข้าถึงคุณค่าทักษะและประสบการณ์ที่ได้รับสรุปได้ตามแผนภาพ

ภาพที่1 องค์ประกอบการศึกษา

ที่มา : ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553 : 55)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555 : 65) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ครูผู้สอนว่า ผู้สอนเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้พัฒนาทักษะที่จำเป็นในการศึกษาด้วยตนเองให้แก่ผู้เรียน รวมทั้งเอื้ออำนวยความสะดวกการเรียนรู้ เช่น เปิดโอกาสให้ผู้เรียนปะทะสัมพันธ์กับประเด็นปัญหาของสังคมด้วยวิธีต่าง ๆ เพื่อให้สามารถเห็นบริบทของปัญหา และความรู้ที่จำเป็นในการแก้ปัญหา รวมถึงช่องทางการนำความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาอย่างชัดเจน มีปฏิสัมพันธ์กับผู้เรียน แนะนำ ถามให้คิด เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบ หรือสร้างความรู้ความ

เข้าใจได้ด้วยตนเอง สร้างแรงจูงใจช่วยให้ผู้เรียนคิดค้นต่อไปฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม เป็นผู้ชี้แนะ กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดมากกว่าการบอกความรู้ร่วมประเมินผู้เรียน ใช้คำถามกระตุ้นการสะท้อนคิด จัดบรรยากาศ ที่ผู้เรียนรู้สึกมั่นคงปลอดภัย ที่จะเรียนรู้และลงมือปฏิบัติและได้กำหนดการจัดการศึกษาในสถานศึกษาหรือภารกิจการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน

1) **การบริหารวิชาการ** เป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้สถานศึกษามีความอิสระ คล่องตัว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และมีขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานวิชาการมีอยู่ 12 ประการ คือ (1) การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา (2) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ (3) การวัดผลประเมินผล (4) งานวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา (5) การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา (๖) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ (7) การนิเทศการศึกษา (8) การแนะแนวการศึกษา (9) การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา (10) การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน (11) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น (12) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคลและครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบัน

2) **การบริหารงบประมาณ** มุ่งเน้นความเป็นอิสระของการบริหารจัดการที่คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงาน ให้มีการจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้ จากบริการมาใช้บริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน และมีขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานงบประมาณมี ๗ ประการ ได้แก่ (1) การจัดทำแผนและเสนอของบประมาณประกอบด้วย การวิเคราะห์ และพัฒนานโยบายทางการศึกษา การทำแผนกลยุทธ์หรือแผนพัฒนาการศึกษา และการวิเคราะห์ความเหมาะสมการเสนอขอของบประมาณ (2) การจัดสรรงบประมาณ ประกอบด้วย การจัดสรรงบประมาณในสถานศึกษา การเบิกจ่ายและอนุมัติงบประมาณ และการโอนเงินงบประมาณ (3) การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินการ ประกอบด้วย การตรวจสอบการใช้เงินและผลการดำเนินการประกอบด้วย การตรวจสอบการใช้เงินและผลการดำเนินการ และการประเมินผล การใช้เงินและผลการดำเนินงาน (4) การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษาประกอบด้วย การจัดทรัพยากร การระดมทรัพยากร การจัดหารายได้ และผลประโยชน์ กองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา และกองทุนสวัสดิการเพื่อการศึกษา (5) การบริหารการเงิน ประกอบด้วย การเบิกเงินจากคลัง การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน การนำส่งเงิน และการกักเงินไว้เบิกเหลื่อมปี (6) การบริหารบัญชี ประกอบด้วย การจัดทำบัญชีการเงิน การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน และ

การจัดทำและการจัดหาแบบพิมพ์ ทะเบียนและรายงาน (7) การบริหารพัสดุและสินทรัพย์ ประกอบด้วยการจัดทำระบบฐานข้อมูลสินทรัพย์ของสถานศึกษา การจัดหาวัสดุ การกำหนดรูปแบบการรายงานหรือคุณลักษณะเฉพาะ จัดซื้อ จัดจ้าง การควบคุมดูแล บำรุงรักษา และจำหน่ายพัสดุ

3) การบริหารบุคคล มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษาอย่างคล่องตัว มีอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่อง ชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานบุคคล มี 5 ประการ ได้แก่ การวางแผนอัตรากำลัง ประกอบด้วยการวิเคราะห์และวางแผนอัตรากำลัง การกำหนดตำแหน่ง การขอย้ายตำแหน่งบุคลากรทางการศึกษาและวิทยฐานะวิชาชีพครู การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ประกอบด้วยการดำเนินการสรรหาเพื่อบรรจุบุคคลเข้ารับราชการกรณีได้รับมอบอำนาจ การบรรจุกลับเข้ารับราชการ และการรักษาราชการแทน และการรักษาการในตำแหน่ง การเสริมสร้างประสิทธิภาพ ประกอบด้วยการพัฒนาข้าราชการและบุคลากรทางการศึกษาการเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา การเพิ่ม ค่าจ้างลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราว การดำเนินการเกี่ยวกับบัญชีถือจ่ายเงินเดือน เงินวิทยฐานะ และเงินตอบแทนอื่น งานทะเบียนประวัติ งานเครื่องราชอิสริยาภรณ์ การขอมีบัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ของรัฐ และการขอหนังสือรับรอง วินัยและการรักษาวินัย ประกอบด้วยกรณีวินัยร้ายแรงและไม่ร้ายแรง การอุทธรณ์ การร้องทุกข์ และการเสริมสร้างและการป้องกันการกระทำผิดวินัย การออกจากราชการประกอบด้วย การลาออกจากราชการ ประกอบด้วยการลาออกจากราชการกรณีไม่ผ่านการเตรียมความพร้อมและพัฒนาอย่างเข้ม ต่ำกว่าเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนด การออกจากราชการกรณีขาดคุณสมบัติทั่วไป การให้ออกจากราชการไว้ก่อน การให้ออกจากราชการเพราะเหตุรับราชการนานหรือเหตุทดแทน กรณีที่มีมลทินมัวหมอง และกรณีได้รับโทษจำคุกโดยคำสั่งของศาล

4) การบริหารทั่วไป เป็นงานที่เกี่ยวข้องกับระบบบริหารองค์การให้บริการการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตามมาตรฐาน คุณภาพเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริมสนับสนุน การอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกระดับมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ เน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล และมีขอบข่าย และภารกิจการบริหารงานทั่วไป 19 ประการ ได้แก่ (1) การดำเนินงานธุรการ (5) งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (3) งานพัฒนาระบบและเครือข่ายสารสนเทศ (4) การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา (5) การจัดระบบบริหาร (6) งานเทคโนโลยีสารสนเทศ (7) การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ

งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป (8) การดูแลอาคาร สถานที่และสภาพแวดล้อม (9) การจัดทำสำมะโนนักเรียน (10) การรับนักเรียน (11) การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย (12) การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา (13) งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน (14) การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา (15) การส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการศึกษาของบุคคล หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา (16) งานประสานงานราชการเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น (17) การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน (18) งานบริการสาธารณะ (19) งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่นๆ

กล่าวได้ว่า การจัดการศึกษาเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคนเป็นปัจจัยมีความสำคัญอย่างหนึ่งก็คือการพัฒนาคุณภาพของครูผู้สอน ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญ เนื่องจากการศึกษาระดับประถมศึกษาเป็นการปลูกฝังสิ่งที่ดีงามให้กับเด็กและเยาวชน เป็นการเตรียมพลเมืองของชาติให้เป็นคนมีคุณภาพ แนวคิดการบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาสติปัญญา ความรู้ความสามารถเฉพาะบุคคล โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนในท้องถิ่นปัจจัยที่มีความสำคัญก็คือการเรียนการสอนของครู ครูเป็นผู้ที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา ตลอดจนปรัชญาการศึกษา และทฤษฎีการศึกษาทั้งปวง วัตถุประสงค์การเรียนการสอนประกอบด้วยครูผู้สอน ผู้เรียน กระบวนการเรียนการสอน การประเมินผลการเรียนการสอน ได้แก่ การเตรียมการสอน เอกสารประกอบการสอน ความสามารถในการสอน สภาพแวดล้อมทางการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมการสอน การใช้สื่อการสอน การสอบวัดและประเมินผลเป็น กระบวนการเรียนการสอน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นการปลูกฝังจิตสำนึก ค่านิยม และจริยธรรมที่ถูกต้องดีงาม จัดบรรยากาศที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนกล้าคิดกล้าทำ ให้ผู้เรียนได้ร่วมทำงานเป็นกลุ่ม มีปฏิสัมพันธ์ และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน

การบูรณาหลักสัปปุริสธรรมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา

การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งของรัฐบาลในการบริหารประเทศ หลักการจัดการศึกษาควรจะจัดการศึกษาให้มีโครงสร้างตามกฎระเบียบราชการ มีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ เพื่อให้บุคลากรได้ปฏิบัติตามกระบวนการจัดองค์การ การบริหารการศึกษาต้องมีกระบวนการบริหารซึ่งประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ทั้งบุคลากร ได้แก่ ครู นักเรียน ภารโรง ด้านงบประมาณ ได้แก่ เงินบำรุงการศึกษา เงินที่ได้จากงบประมาณ ค่าวัสดุอุปกรณ์ และต้องมีกฎหมายระเบียบต่างๆ ที่ต้องปฏิบัติ ดังนั้น การบริหารการศึกษาจำเป็นต้องมีกระบวนการและขั้นตอนการดำเนินงานอย่างมีระบบและเป็นระเบียบและมีกระบวนการเรียนการสอนเป็นอย่างดีตามกระบวนการของการจัดการศึกษาในสถานศึกษาหรือภารกิจการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ

1) การบริหารวิชาการ เป็นการกระจายอำนาจการบริหารจัดการให้สถานศึกษามีความอิสระคล่องตัว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและ

กระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2) การบริหารงบประมาณ มุ่งเน้นความเป็นอิสระของการบริหารจัดการที่คล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ ยึดหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ และบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้มีการจัดหา ผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา รวมทั้งจัดหารายได้ จากบริการมาใช้บริหารจัดการ เพื่อประโยชน์ ทางการศึกษาส่งผลให้เกิดคุณภาพที่ดีขึ้นต่อผู้เรียน

3) การบริหารบุคคล มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงาน เพื่อตอบสนองภารกิจของ สถานศึกษาอย่างคล่องตัว มีอิสระภายใต้กฎหมาย ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการ พัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจได้รับการยกย่อง ชูเกียรติ มีความมั่นคงและก้าวหน้าในวิชาชีพ ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4) การบริหารทั่วไป เพื่อการจัดการระบบบริหารองค์กรให้บริการบริหารงานอื่นๆ บรรลุผลตาม มาตรฐาน คุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ บทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและการ อำนาจการ ความสะดวกต่างๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้ใช้นวัตกรรมและ เทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ตามหลักการบริหารงาน ที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลักโดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชนและองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผล มี วัตถุประสงค์ เพื่อให้บริการ สนับสนุน ส่งเสริม ประสานงานและอำนาจการให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษา เป็นไปด้วยความเรียบร้อย มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารและผล ความสำเร็จของสถานศึกษาต่อสาธารณชนซึ่งจะก่อให้เกิด ความรู้ ความเข้าใจ เจตคติที่ดี เลื่อมใส ศรัทธาและให้การ สนับสนุนการจัดการศึกษา

การนำหลักสัปปุริสธรรมมาบูรณาในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษาใน สถานศึกษาหรือภารกิจการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน คือ 1) การบริหารวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณ 3) การบริหารบุคคล และ 4) การบริหารทั่วไป ไม่ให้เกิดความเดือดร้อน วุ่นวาย เสียหายอันเป็นหลักสำคัญที่จะ ประคับประคอง ส่งเสริมการจัดการศึกษาในสถานศึกษานั้นบรรลุผล เป็นประโยชน์ต่อนักเรียนในสถานศึกษา ซึ่งเมื่อนำหลักสัปปุริสธรรม 7 มาบูรณาการในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาหลักสัปปุริสธรรมเป็นหลักธรรม ของสัตบุรุษเป็นหลักธรรมที่ส่งเสริมการบริหารงานในองค์กรในต่างๆ เป็นหลักธรรมที่สร้างความเจริญความ สามัคคีในองค์กรเป็นแรงจูงใจในการทำงาน และส่งผลให้งานนั้นมีคุณภาพเกิดขึ้น (พระภิกษุ วฑฒโน (บุตร สวัสดิ์), 2551 : 76-88) ดังนี้

1) อัมมัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักเหตุคือรู้ความจริง รู้หลักการรู้กฎเกณฑ์รู้กฎแห่งธรรมได้รู้กฎเกณฑ์แห่งเหตุผลและรู้จักหลักการที่จะทำให้เกิดผลรวม ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า การบริหารจัดการในสถานศึกษาของผู้บริหารจำเป็นต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอย่างถูกต้อง เพื่อบรรลุเป้าหมายของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล รู้จักการวิเคราะห์ความจริงที่เกิดขึ้น ตามธรรมชาติว่าสิ่งทั้งหลายเกิดขึ้น ตั้งอยู่ดับไปเป็นธรรมดา โดยพิจารณาหลักการและเกณฑ์แห่งเหตุผลมาบริหารจัดการสถานศึกษา

2) อัถถัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักผลหรือความมุ่งหมาย ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า การบริหารสถานศึกษาให้บรรลุถึงวัตถุประสงค์และรู้ถึงประโยชน์ของสถานศึกษาที่นำไปสู่ความมั่นคงและไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อองค์กร การมีแผนงานที่ดี การวางแผนที่วิเคราะห์ผลกระทบด้านต่างๆ

3) อัถตัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักตน คือ รู้จักเราว่าเรานั้นโดยฐานะภาวะเพศ ความรู้ความสามารถ และคุณธรรมเป็นอย่างไร และเท่าใด แล้วประพฤติให้เหมาะสมและรู้จักที่จะปรับปรุงต่อไป ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า การรู้จักสถานศึกษาที่เราบริหารเป็นอย่างดีว่ามีจุดด้อย จุดแข็งอย่างไร มีขีดความสามารถอย่างไรและรู้จักการปรับปรุงสถานศึกษาให้ทันต่อเหตุการณ์ที่มีผลกระทบรวมทั้งการบริหารความแตกต่างที่จะทำให้สถานศึกษาเป็นเลิศมีประสิทธิภาพ

4) มัตตัญญาตาความเป็นผู้รู้จักประมาณคือความพอดีในการจ่ายโภคทรัพย์ ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า การบริหารการเงินหรือการขยายกิจการ ต้องพิจารณาให้รู้จักประมาณในความเพียงพอขององค์การขีดความสามารถขององค์การ ขีดความสามารถของทรัพยากรมนุษย์ในสถานศึกษารวมทั้งการแข่งขันที่รอบคอบ และรู้จักประมาณขีดความสามารถของสถานศึกษา

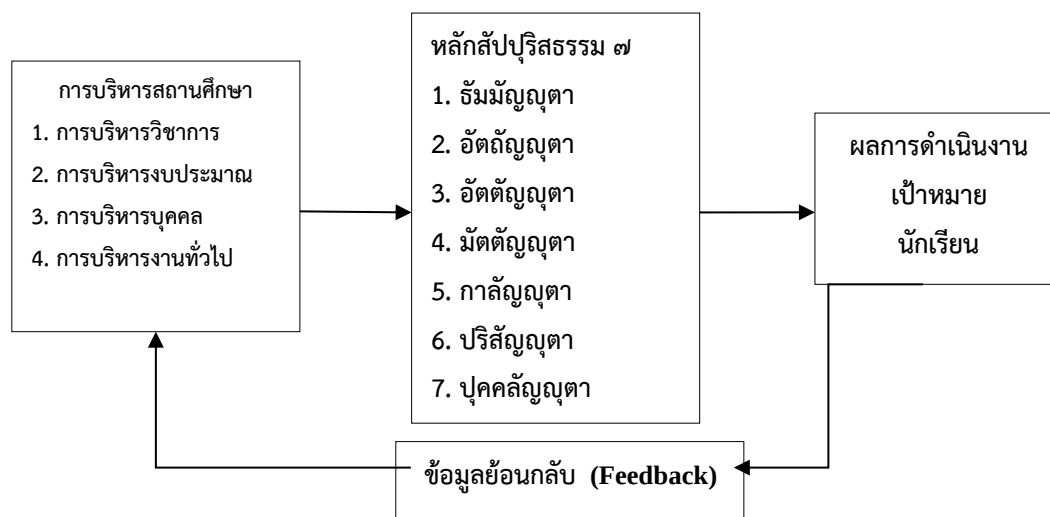
5) กาลัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักกาลคือรู้กาลเวลาอันเหมาะสมและระยะเวลาในการประกอบกิจ ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า การบริหารจัดการจะต้องมีความเข้าใจถึงระยะเวลาที่เหมาะสม การสร้างโอกาสของสถานศึกษาจะต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ในเวลานั้นๆว่าควรจะทำอย่างไรอะไรควรทำอะไรควรกระทำเวลาใดควรขยายกิจการหรือช่วงเวลาใดที่จะบริหารสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

6) ปริสสัญญาตา ความเป็นผู้รู้จัก ชุมชน ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า รู้ரியาก็จะประพฤติต่อชุมชนนั้นว่า ควรจะดำเนินการอย่างไรการบริหารจัดการจำเป็นต้องปฏิสัมพันธ์กับสถานศึกษาต่างๆทั้งที่เป็นพันธมิตร และคู่แข่ง การสร้างสรรค์หรือการประสานงานกับชุมชนหรือกลุ่มบุคคลที่มีผลต่อสถานศึกษาก็คือเข้าถึงเข้าใจ และพัฒนาเป็นการบริหารจัดการที่สร้างความสัมพันธ์ด้วยเมตตาความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อชุมชนหรือสาธารณะชนจะเป็นภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษา

7) ปุคคลัญญาตา ความเป็นผู้รู้จักบุคคล ในทัศนะของผู้เขียนเห็นว่า รู้จักความแตกต่างของบุคคลว่าโดยอรรถาศัยความสามารถและคุณธรรมตลอดถึงรู้ในความสามารถของบุคคลและใช้มอบงานที่เหมาะสมให้การบริหารจัดการในการรู้บุคคลเปรียบเสมือนการพัฒนาและบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่จะต้องมีการพัฒนาและ

บริหารบุคคลในสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถและรักดีต่อสถานศึกษามีความสามัคคี สร้างความเป็นธรรมและเสมอภาคให้แก่บุคลากรในสถานศึกษา รวมถึงการทำงานเป็นหมู่คณะการติดต่อสื่อสารกับบุคคลต่างๆ ด้วยความเป็นมิตรไมตรีรวมทั้งมีความจริงใจต่อกัน

กล่าวได้ว่า การบูรณาการหลักสัปปริสธรรม 7 ในการจัดการศึกษาในสถานศึกษาหรือในการบริหารภารกิจของสถานศึกษา ทั้ง 4 ด้านนั้น เป็นกระบวนการในการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเน้นที่กระบวนการโดยให้นักเรียนเกิดทักษะในการรวบรวมแสวงหาข้อมูล ข่าวสาร ข้อเท็จจริงต่างๆ รู้วิธีการประเมินผล รู้จักเลือกและตัดสินใจ ได้ฝึกปฏิบัติให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ครูจะต้องใช้วิธีสอนต่างๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียนและบทเรียน โดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการสอนตามกระบวนการเผชิญสถานการณ์เพื่อให้เด็กสามารถแก้ไขปัญหาตามหลักสัปปริสธรรม 7 เมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีต้องมีการบริหารงานไม่ให้เกิดความเดือดร้อนวุ่นวาย เสียหายอันเป็นหลักสำคัญที่จะประคับประคอง ส่งเสริมหลักการและหลักวิชาการให้เป็นไปเพื่อคุณประโยชน์และความสุขทั้งแก่ตน แก่คน แก่งาน และองค์การดังนั้นการบูรณาการหลักสัปปริสธรรม 7 ซึ่งจะส่งผลต่อให้ผู้บริหารและครู ได้การออกแบบการเรียนรู้ จัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงเป็นอรรถสัมพันธ์ บูรณาการให้เกิดความคิดรวบยอดใช้กระบวนการเรียนรู้เชิงรุก ให้ผู้เรียนลงมือเรียนรู้ด้วยสมาธิและการพิจารณาตนเอง การเรียนรู้ความคิดรวบยอด ในสาระการเรียนรู้ที่กำหนดฝึกปฏิบัติตามขั้นตอนที่ถูกต้อง ด้วยการบริหารจัดการและเจริญปัญญา ฝึกฝนให้เกิดสติ สมาธิอยู่ตลอดเวลา ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไปสามารถสรุปการบูรณาการหลักสัปปริสธรรมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ตามแผนภาพ

ภาพที่ 2 การบูรณาการหลักสัปปริสธรรมในการจัดการศึกษาในสถานศึกษา

สรุป

การบูรณาการหลักสัปปริสธรรม 7 มีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการบริหาร การเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน เป็นหลักธรรมของคนดี คือผู้ประพฤติดีปฏิบัติชอบ เป็นหลักธรรมสร้างความสัมพันธ์ระดับผู้บริหารต่อบุคลากรผู้อยู่ในองค์กรให้เกิดความสำเร็จ ผู้บริหารโรงเรียนสามารถนำมาประยุกต์กับการบริหารสถานศึกษาได้อย่างดีมีคุณภาพ ซึ่งสัปปริสธรรม บุคคลทุกระดับสามารถนำประยุกต์ใช้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีหลักการให้เกิดความก้าวหน้าในอาชีพการงาน การศึกษา การทำธุรกิจทุกชนิด อันจะเป็นหนทางนำไปสู่ความเจริญก้าวหน้าในหน้าที่การงาน การเงิน การบรรลุผลประโยชน์การเรียนการสอนธรรมศึกษาตามหลักสัปปริสธรรม 7 เป็นหลักธรรมของคนดีคือผู้ประพฤติดีปฏิบัติชอบจะก่อให้เกิดผลสำเร็จ ผู้บริหารควรจะมีคุณสมบัติตามหลักสัปปริสธรรม เป็นผู้มีความวิสัยทัศน์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีความรู้ความสามารถในการบริหารงานดี เป็นผู้มีความรับผิดชอบสูงและกล้าตัดสินใจมีคุณธรรมจริยธรรมเห็นประโยชน์ส่วนรวมจักความพอเหมาะพอดี รู้จักคุณค่าของเวลามีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและมีความเข้าใจเหตุการณ์โลก

การจัดการศึกษาในสถานศึกษาหรือในการบริหารภารกิจของสถานศึกษา ทั้ง 4 กล่าว คือ 1) ด้านการบริหารวิชาการเป็นหน้าที่ของผู้บริหารที่ต้องมีความรู้และเป็นผู้นำด้านวิชาการ มีความรู้ มีทักษะ มีประสบการณ์ด้านการบริหารงาน สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันทั่วทั้งที่มีวิสัยทัศน์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ มุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอรอบรู้ทั้งด้านการศึกษาความรับผิดชอบต่อแสวงหาข้อมูลข่าวสารรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบใช้นวัตกรรมทางการบริหารคำนึงถึงมาตรฐานวิชาการ 2) การบริหารงบประมาณเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ต้องเข้าใจนโยบาย อำนาจหน้าที่ และกิจกรรมในหน่วยงานมีความรู้ระบบงบประมาณเข้าใจระเบียบคลัง วัสดุการเงินมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความละเอียดรอบคอบ มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลหมั่นตรวจสอบการใช้งบประมาณอยู่เสมอรายงานการเงินอย่างเป็นระบบ 3) ด้านการบริหารบุคคลเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ต้องมีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล เป็นแบบอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีอารมณ์ขัน เป็นนักประชาธิปไตย ประนีประนอมอดทน อดกลั้นเป็นนักพูดที่ดีมีความสามารถในการประสานงานมีความสามารถจูงใจให้คนร่วมกันทำงานกล้าตัดสินใจมุ่งมั่นพัฒนาองค์กร 4) ด้านการบริหารทั่วไปเป็นหน้าที่ของผู้บริหาร ต้องเป็นนักวางแผนและกำหนดนโยบายที่ดี เป็นผู้ที่ดีตัดสินใจและวินิจฉัยสั่งการที่ดี มีความรู้และบริหารโดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัยเป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารรู้จักมอบอำนาจและความรับผิดชอบแก่ผู้ที่เหมาะสมมีความคล่องแคล่ว ว่องไวและตื่นตัวอยู่เสมอมีความรับผิดชอบต่องานสูง ไม่ย่อท้อต่อปัญหาอุปสรรค กำกับ ติดตามและประเมินผล

การบูรณาหลักสัปปริสธรรมการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ผู้บริหารต้องกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษา ด้วยความรอบคอบและเหมาะสม การวางนโยบาย แผนงานควบคุมสั่งการ บริหารให้กิจการงานต่างๆ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เน้นพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ มีความก้าวหน้า อย่างสม่ำเสมอ เป็นสถานศึกษาแห่งการเรียนรู้ เพื่อให้สถานศึกษาสามารถดำรงอยู่ได้ตลอดไปในอนาคต การ ประสานงานและร่วมงานกับผู้ปฏิบัติงานได้อย่างดี ตลอดจนปกครองผู้ใต้บังคับบัญชาด้วยความยุติธรรม เป็น แบบอย่างที่ดีของคนทั้งหลายและเป็นตัวแทนของสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั้งหลายทั้งภายในและ ภายนอกสถานศึกษา การมอบหมายงานให้บุคคลต่างๆ อย่างถูกต้องและเหมาะสม และพัฒนาบุคลากรให้มี ความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างทีมงานที่ดี การแก้ไขปัญหาอุปสรรคการทำงานได้อย่างถูกต้องตาม สถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กมล ฉายะวัฒน์.(2554). *การบริหารคนและงานด้วยวิธีการของพระพุทธเจ้า*. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีการ พิมพ์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2553). *การบริหารงานวิชาการ*. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์สื่อเสริมฯ.
- พระณัด วฑฒโน (บุตรสวัสดิ์).(2551). *การวิเคราะห์คุณสมบัติของผู้นำตามหลักสัปปริสธรรม 7*. วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต รัฐประศาสนศาสตร์. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช วิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.(2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิโรจน์สารรัตน์. (2553). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ทิพย์วิสุทธิ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). *แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุลักษณ์ ศิวรักษ์. (2553). *ศาสนากับการพัฒนา*. กรุงเทพมหานคร: รุ่งแสงการพิมพ์.